

Biserica și Școala

Foaie bisericească școlastică, literară și economică.

Apare odată în săptămână: **DUMINECA.**

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 10 cor. — pe 1/2 an 5 cor.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr.: pe jumătate an 7 fr.

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte
8 cor.; și mai sus 10 cor. v. a.

Correspondențele să se adreseze Redacțiunei

„BISERICA și ȘCOALA“

Ear banii de prenumerațiune a
TIPOGRAFIA DIECESANA în ARAD.

Implinirea misiunii apostolești.

Tatăl meu lucrează și eu lucrez, zice Mântuitorul Hristos. Prin lucru au organizat sfinții apostoli biserica lui Hristos și prin lucrul urmașilor acestora s'au susținut așezămintele ei sfinte. Numai unde se lucrează acolo este prosperare, căci lucrul întărește cunoștința și nobilitează inima, apropie pe om de Dumnezeu.

Inseninarea atmosferei din dieceza, pacea și bunăvoința între oameni, între fii sfintei biserici, este rodul muncii cinștite la care se dă impuls de neobositul nostru Episcop. În lucru se cunosc oamenii unii pe alții, caracterele și hărnicile lor, și această cunoaștere a valorii individuale naște stima reciprocă, iar stima naște iubirea împrumutată și iubirea idealului vieții creștinești. În fiecare lucrare este un strop al iubirei, cu cât mai multe sunt lucrările, cu atâta mai mulți sunt și stropii iubirei și mai mănoasă țarina vieții.

Cine deschide astăzi ușa Consistorului nostru, află acolo biurourile ca și o coșniță de albine, în care se clădesc fagurii cu miere și în fruntea lor regina ocârmuitoare. Această muncă stăruitoare dela masa verde a regulat finanțele diecezei, a rezolvat diferendele sociale și dă direcțiuni pentru consolidarea așezămintelor noastre bisericești și școlare.

Este frumoasă împlinirea acestei datorinți de bună chiverniseală a avutului bisericesc, mai ales în zilele noastre, când curențele moderne au veștezit sentimentele de datorință; dar sublim este preotul în misiunea sa apostolească, atunci, când propovăduiește evangelia lui Hristos în mijlocul poporului setos de cuvântul adevărului, pentru că acolo împlinește misiunea dirigătoriei apostolești: misiunea de învățator, de preot și de guvernator; acolo învață, sfințește și-și con-

duce turma cuvântătoare, sufletele cele scumpe ale credincioșilor, precum Hristos în mijlocul învațăceilor săi o făcea.

Prea sfințitul nostru Episcop își guvernează biserica sa la înălțimea acestei misiuni. El în sborul inimei sale iubitoare de biserică și neam cutrieră dieceza dela o margine până la alta, vestind cuvântul evangelic, sfințind biserici și înălțând cornul puterii bisericești pretutindena; întărind temelile bisericii celei vii, întocmai precum sfinții apostoli o făceau.

Am ținut să remarcăm acest punct de vedere superior al vizitațiunilor canonice, ca să nu fie ele puse în categoria simplor excursiuni oficiale, ci acolo unde este locul lor: în categoria călătoriilor misionare ale apostolilor, despre care mărturie fac cărțile sfintei scripturi.

Istoria este oglinda trecutului. Din istoria autorilor biblici cunoaștem activitatea misionară a apostolilor. Dar nu toată, căci nu toate scrierile apostolești s'au păstrat, ci a trebuit întregite prin tradiție. Noi nu e permis să lăsăm numai ca tradiții vii între popor activitatea misionară a episcopilor nostri, căci între împejurările actuale de emigrări, imigrări, amalgamizări și tendența falsificatoare de istorie, tradițiile orale nu se pot păstra în curățenia lor și cu durabilitate. Trebuie dar să facem acte istorice despre vizitațiunile canonice și sfințirile de biserici, ca acele să fie păstrate în arhivele parohiale, protoprezbiterale și consistoriale. Correspondențele nu ajung pentru acest scop, una că sunt fragmentare dispoziții administrative, din cari cu vremea se va putea constata numai momentul sfințirii bisericii, important și acesta pentru istorie, dar tot nu e suficient. Actul istoric cuprins într'un album trebuie redigat astfel, ca să cuprindă în sine istoria parohiei, până unde duc urmele arhivului parohial, comunal și tradițiile orale. Statistica locuitorilor după religione și naționalitate. Chipul cum

s'a zidit biserica, anume resursele bănești și factorii conducători. Comemorarea actului de sfințire cu participanții officioși, neofficioși și cu primiriile ce s'au făcut de către cler, popor și autorități.

Între minunile lui Hristos să socotește și triumful apostolilor celor modești asupra superbeii societăți de evrei și păgâni de pe acel timp. Cine va scrie istoria bisericii românești va trebui să reducă la o cauzalitate suprapământescă conservarea ei, la minunea ce a făcut-o Dumnezeu cu poporul său cel credincios. Dar nu toți cred în minuni. Noi trebuie dar să facem istoria contemporană, că și cei ce nu cred să înțeleagă pe vremuri, ca Domnul prin Trimișii săi a susținut biserica și neamul nostru pe acest pământ, să înțeleagă puterea apostoliei; iară ceice cred să se inspire din faptele părinților lor.

Că izvor de inspirație pentru urmaș va fi bunăoară și cazul din Cheresig, unde Prea Sfințitul nostru Episcop diecezan în 2/15 Octomvrie a. c., a sfințit biserica, și poporul icuit între elemente străine a dat strălucită dovadă despre iubirea sa de biserică și neam, atunci când abia își restaurase biserica și acum e anul bisericii restaurată cu atâtea jertfe se mistuie în para focului, cu alte 35 case ale credincioșilor, iar poporul într'un an de zile ridică șieși case în locul celor arse și casă lui Dumnezeu. Și izvor de inspirație va rămâne pentru fiitorii preoți ai acestei comune, cum înaintașul lor, părintele Dimitrie Albă, într'un an de zile a luat straița și a adunat din dinarul milosteniei 5000 cor., pentru rezidirea casei lui Dumnezeu. Și izvor de inspirație va rămâne pentru urmașii acelor mici și mari cari au alergat în calea Arhiereului bisericii ortodoxe, să-i facă primire triumfală ca și unui cap încoronat. Acest fond moral al inspirației este candela, care ține în parohie focul iubirii de biserică și neam.

Calea Prea Sfințitului Episcop în acele părți expuse din Biharia, a fost calea binecuvântării. În bisericile la cari s'a oprit până la Cheresig, a învățat, a binecuvântat și a ridicat toiagul păstoririi ortodoxe între poporul adunat să-l asculte pretutindenea unde a apărut, ca satele de odinioară pe apostoli.

În 11/24 Octomvrie a sosit P. S. Episcop la Oradea-mare, însoțit de protosincelul R. Ciorogariu, asesorul George Popovici, protopopul Nicolae Roxin și profesorul Dr. T. Botiș. Pe peron a fost primit de P. C. S. părintele vicar Vasilie Mangra, încungiurat de inteligența din Oradea-mare, care în lung șir de căruțe l-a petrecut la casa conzistorială, unde a fost oaspele părintelui vicar.

Duminecă dimineața a plecat P. S. Sa cu suita de trăsuri. La hotarul comunei Tarian a

fost întâmpinat de banderiu și lung șir de căruțe, care l-au petrecut până la biserică unde după întâmpinarea din partea protopopului tractual Toma Păcală și a notarului comunal Köszegi, P. S. Sa ținu o prea frumoasă cuvântare despre binecuvântările lui Dumnezeu, asupra celor ce în frica lui Dumnezeu trăiesc, și binecuvântând poporul și-a continuat calea.

De aici însoțit de aclamările frenetice ale poporului a plecat însoțit de călăreți și căruțe spre Giriș. În Giriș a fost primit de parohul Romul Mangra și întrând în biserică citește rugăciunea de deslegare și ține o înălțătoare cuvântare despre biserică și darurile ce le revarsă ea asupra credincioșilor.

Din Giriș în acelaș mers triumfal la Toboliu, unde este întâmpinat de către parohul G. Drimba. P. S. Sa citește și aici rugăciunea de deslegare și ține altă măreață cuvântare despre Dumineci și sârbători, ca și zile consacrate lui Dumnezeu și sfinților săi.

Poporul însoțește pe arhiereu până la hotarul Cheresigului unde l' primește parohul Dimitrie Albă și protopretorul cercual, Markovics, cu alte căruțe și călăreți, cari formează impozantul cortegiul al intrării triumfale în Cheresig.

Actul sfințirii de biserică l' săvârșește Prea Sfințitul asistat de vicarul Vasilie Mangra, de protosincelul Roman Ciorogariu, asesorul protoprezbiter George Popoviciu, protopopul Toma Păcală, protopopul Nicolae Rocsin; preoții: Dimitrie Albă din Cheresig, G. Drimba din Toboliu, Iosif Nagy din Roit, Mihail Drimba din Apateu, Romul Mangra din Giriș, George Pap din Oradea-mare, Vasilie Bodor din Săcal și diaconii Dr. Teodor Botiș și Alesandru Florea.

În decursul liturgiei a fost hirotonit întru preot diaconul Alexandru Florea. Răspunsurile liturgice le-a dat brava tinerime academică din Oradea-Mare, venită să concurgă cu înălțătoarele cântări bisericesti la ridicarea solemnității.

Mai înălțător decât toate acordurile artei muzicale însă a fost glasul Arhiereului, care a răsunit aici în aceste locuri unde de secolii nu s'a auzit glas arhiereesc. Și înălțător a fost pentru că el vestiă puterea credinței pe care este zidită biserica lui Hristos. Și poporul ascultă cu ochii plini de lacrimi explicările voinței dumnezeiești care cearcă inimile oamenilor în zilele de întristare, ca iarăși să le însenineze și să le veselească cu darurile Sale, din cari s'a ridicat și acel Sfânt lăcaș. Aceasta credința a venit P. S. Sa să o întărească și mărturie vie facem, că a și întărit-o.

După serviciul divin Prea Sfințitul a primit în casa parohială clerul, învățătorimea și tinerimea academică, adresând tuturor cuvinte sufletești. A urmat apoi masa dată în onoarea în-

naltului oaspe, la care s'au ținut toaste însuflețite pentru Maiestatea Sa, pentru Prea Sfințitul, pentru vicarul V. Mangra, pentru autoritățile civile, pentru protopopul Păcală, pentru preotul local Albu, pentru tinerime și pentru popor.

Rămâne ca aceste înălțătoare festivități să fie eternizate în analele parohiilor vizitate de Arhiereu, ca nu numai prezentul ci și viitorul să se lumineze de sublima misiune apostolească ce o are un episcop pe pământ. Nu titlurile și diademele ci aceasta împlinire a misiunii apostolești formează aureolă episcopilor. Suntem fericiți a vedea cum să formează aceasta aureolă în jurul Prea Sfințitului nostru episcop diecezan Ioan I. Papp.

Cuvânt

pentru eșirea sufletului den trup și pentru infricoșata adoua venire lui Christos.

Al celui dintru sfinți părintele nostru Chiril, archiepiscopul Alexandriei, foarte de folos sufletului, carele aduce la umilință și la pocăință: scoase întâiu de-n ellinie pre limba slovenească, și iară pre limba cea proastă rusească și acum pre limba rumânească.)

(Urmare.)

Intru acea vreme ceia ce vor vedea să vor îngrozi, și să vor spământa, și să vor mira, strigavor și turburându-se se vor cutremura, frică îi va încungiura pre dâsii și dureare, ca pre ceea ce naște; de vânt cu vihor să vor struncina ceia ce se vor goni; unde va fi atunce înțeleptul filosof, unde riturul, vorba cea bine împodobită și înțelepciunea lor cea înzădarnică? Vai de ei, vai de ei întrista să-vor, șovăi-vor ca cei beați toată înțelepciunea lor să va înghiți. Unde înțeleptul, unde învățatul, unde cela ce iubește întrebările lumii aceștia; o fraților aduceți-vă aminte cum ni-să cade nouă a fi ceia ce vorbim rea să dăm răspuns fiește carele pentru sine singur, pentru tot lucrul ce am făcut ori mare, ori mic, și până la cuvântul cel deșert răspuns vom da județului celui drept, în ce chip ni-să cade nouă a fi în ciasul acela. Și de vom afla milă înaintea lui Dumnezeu, ca să ne aflăm veasali, când ne vor pune pre noi de a direapta împăratului, cum ni-să cade nouă a fi, de voim ca să dobândim acea bucurie negrăită când va zice împăratul împăraților, celor de a direapta lui cu blândețe: veniți blagosloviții Părintelui meu, moșteniți împărăția cea gătită vouă dela începutul lumii. Atuncea vor moșteni ceale bună-tăți, carele nici ochiul nu le-au văzut, nici ureachia nu le-au auzit, nice la inima omului n'au intrat, carele au gătit celora ce-l iubesc pre dansul; atunce făr'de scârbe vom petreace, nice de o frică mai mult ne temându-ne.

Să ne aducem încă aminte și de munca păcătoșilor cea fără de sfârșit, când să vor aduce înaintea scaunului celui infricoșat. Ce rușine îi va afla pre dâșii înaintea dreptului judecătoriu când răspuns nu vor putea da. Ce ocară îi va întimpina pre dâșii când îi va despărți pre dâșii de a stinga împăratului. Ce întunecare va cădea asupra lor, când va zice cătră dâșii intru mânia sa și cu aprinderea sa de mânie îi va turbura pre dâșii, când va grăi cătră ei: duceți-vă dela mine blestemaților în focul de veaci, carele e gătit diavolului și slugilor lui! Amar mie, amar ce scârbe și dureare, și nevoie, și frică și cutremur va cuprinde sufletele lor. Când vor striga toți îngerii cerești zicând să se întoarcă păcătoșii în iad. Vai, vai. Cu ce plângere vor striga răcuind și pângând și văietându-se și bătându-se să vor răpi ca să se muncească cu amar în anii veacinici. Oh mie, oh mie! Ce loc unde va fi țipet și scârșnirea dinților carele să chiamă Tartar, de carele și singur diavolul să îngrovesțe. Amar, amar. În ce chip va fi Gheena aceia a iadului foc carele nice odată nu să va stinge și întunecat. Oh mie, oh mie, cum va fi viermele acel neadormit și veninat. Vai, vai, cum va fi întunecatul acel cumplit și nesfârșit, oh mie oh mie. Cum vor slugile acelea carii întru nevoi vor fi ne milostivi și ne îndurați. Că-și vor bate joc și vor îngrozi ca niște sălbatici. Atuncea ceia ce să vor munci, vor striga ne curmat, și izbăvitoriu nu va fi, striga-vor la Dumnezeu și nu-iva auzi pre dâșii. Atuncea vor cunoaște că deșertăciune au fost tot ce au fost în viața aceasta. Și tot ce socotia că iaste bun aici și plin de mângăiere, mai amar decât fiiarea și decât veninul cel otrăvit să va face.

Amar păcătoșilor! Când dreptii de-a direapta vor sta, iară ei întru scârbă; când păcătoșii vor plânge, iară dreptii să vor mângăia; când dreptii vor avea odihnă, iară păcătoșii vor țipa; când dreptii vor fi întru liniște, iară păcătoșii întru vihor, și întru pierzare. Amar păcătoșilor, când dreptii să vor lăuda, iară ei să vor judeca la pierzare. Amar păcătoșilor: când dreptii vor avea tot binele, iară păcătoși pătîmind vor suspina. Vai de păcătoșii când dreptii să vor ferici, iară ei să vor batjocori, dreptii întru lumină, iară păcătoșii în jăratec; dreptii să vor lăuda, iară păcătoșii să vor îneca; dreptii în lăcașurile sfinților, iară păcătoșii întru Inchisoare veacinică. Dreptii vor auzi: veniți blagosloviții părintelui meu, moșteniți împărăția cea gătită vouă dela începutul lumii, iară păcătoșii vor auzi: duceți-vă dela mine blestemaților în focul de veaci, carele iaste gătit diavolului și slugilor lui. Dreptii la raiu, iară păcătoșii la focul cel nestins; dreptii să vor veseli, iară păcătoșii să vor întrista. Dreptii vor cânta, iară păcătoșii să vor lega. Dreptii vor da glasuri de laudă, iară păcătoșii vor plânge. Dreptii vor slăvi sfânta Troiță, iară păcătoșii în muncă întreită. Dreptii între cântări, iară păcătoșii în prăpăstie. Dreptii împreună cu Avraam iară păcătoșii în fiiarbere cu Veliar cel rău. Dreptii la odihnă iară păcătoșii la muncă. Dreptii se vor răcori, iară păcătoșii

să vor smoli. Dreptii să vor mângâia, iară păcătoșii să vor usca cu nevointă. Dreptii să vor săvi, iară păcătoșii să vor topi. Dreptii să vor înălța, iară păcătoșii să vor pogori. Dreptii să vor încălzi, iară păcătoșii vor tremura. Dreptii de toate bunătățile să vor sătura, iară păcătoșii să vor turbura. Pre dreptii îi va veseli fața lui Dumnezeu, iară pre păcătoșii îi va impresura fața focului. Dreptii vase alese, iară păcătoșii vasele iadului. Dreptii aur curat și argint lămurit și pietri de mult preț, iară păcătoșii lemne, pae, fân, iască aprinsă cu foc. Dreptii grâu curat împărătesc, iară păcătoșii pleave peritoare. Dreptii sămânță curată, iară păcătoșii neghina focului. Dreptii teameri de D-zeu, iară păcătoșii inpuțiciune și miros rău. Dreptii lăcașu Domnului nespurcat, iară păcătoșii case dracilor spurcate. Dreptii în palate, iară păcătoșii întru adâncul cel veacinic. Dreptii întru ceia ce luminat vor străluci, iară păcătoșii în negură cu vihor. Dreptii cu îngerii păcătoșii cu dracii. Dreptii cu îngerii vor cânta, iară păcătoșii cu dracii să vor văeta. Dreptii în mijlocul luminii, iară păcătoșii în mijlocul întunerecului. Dreptii la mângâiatorul mângâiare vor avea, iară păcătoșii cu dracii să vor munci. Dreptii vor sta înaintea scaunului Domnului, iară păcătoșii vor sta supt negura muncii. Dreptii neîncetat vor căuta la fața lui Christos, iară păcătoșii totdeauna vor sta înaintea feții diavolului. Dreptii să vor asemăna îngerilor, iară păcătoșii vor fi asemenea diavolului. Dreptii rugăciuni vor aduce iară păcătoșii țipet neîncetat. Dreptii sus, iară păcătoșii jos. Dreptii în cer, iară păcătoșii în prăpastie. Dreptii în viața veacinică, iară păcătoșii în moarte veacinică. Dreptii în mâinile lui D-zeu, iară păcătoșii în mâinile diavolilor. Dreptii cu Dumnezeu, iară păcătoșii cu diavolul. Vai de păcătoși, că să vor despărți de cei dreptii. Vai de păcătoși că întru necaz vor fi isprăvile lor, și întru strânsorile inamicilor să vor topi. Vai de păcătoși, că pentru obicinuița gândurilor să vor certa, și pentru statul cugetelor celor în toate să vor îngreua, și gândul lor îi va părți pre danșii. Amar păcătoșilor, că-i vor urî sfinții îngerii, și-i vor defaima sfinții mucenici. Amar păcătoșilor, că să vor goni din lăcașurile polatii. Vai întru acel cias singur, deznădăjduirea. Amar întru acel cias, nevoia. Vai întru acel cias sila.

Rău iaste a-să depărta de sfinți, dară mai rău asă lapăda de D-zeu, și rușine va fi, a fi legat de mâini și de picioare, și aruncat în foc; muncă va fi a să trimite întru întunerecul cel usebit, dară mai groaznic lucru va fi a scârșnii cu dinții și a să cufunda. Greu lucru nencetat a răba munca și cumplit lucru a arde limba, nemilostiv lucru a pohti o picătură de apă, și să nu să dea. Amărăciune a fi în foc și a striga, și ajutoriu să nu să dea. Că cu anevoie va fi a scăpa dintru acea vale și prăpastia aceeaia va fi nemăsurată. Nimenea nu va putea fugi dintru acea legătură și cel oprit nu va putea eși. Cu a nevoie va fi a sări peste păretele acei temnițe, străjarii vor fi nemilostivi, temnița aceeaia va fi întunecată, ferecăturile nestricate, fia-

rele nedezlegate; cumpliti și neinblânziti vor fi ispravnicii vâpăii aceeaia. Soții detătoare de necaz vor fi muncitorii aceeaia; vârtoase și inpuțite unghile, și cu anevoie a să frânge; cumplite vor fi vinele cele de dobitoc, și smoala foarte arzătoare; inpuțită va fi iarba pucioasă, arzătoare paturile acelea.

Nestins va fi jeraticul, plin de spuză, și de viermii inpuțiti și urăți. Județul va fi nemilostiv. Nu să va uita judecătoria la față, dein divan cu anevoie va fi a eși. Rușina-se vor acolo fețele domnilor și veevoziilor; împărații acolo săraci vor fi, înțeleptii ne învățați, ritorii nebuni și nepriimiți, bogății fără de minte, și ne priimite vor fi ciocotnițele logofetilor celor înșelători; vădisă-vor răzvrătirile celor plini de răutate. Arătase-vor îndărătniciturile cămătarilor, inpuțit va fi mirosul celora ce iubesc argintul; vădisă-va năravul curvarilor cel rău și nebunesc; toate lucrurile să vor goli cu totul, și să vor descoperi înaintea lor. Amar păcătoșilor, că urăți și nepriimiți și necurați vor fi înaintea lui D-zeu; întinatu-s'au sufletele lor, că li-s'au inpuțit trupurile pentru lucruri desfrânate, și pentru curvii neoprite, că li-s'au îngrozit trupurile și sufletele pentru nepaza hainii sfântului botez; slobozi și fără de rușine petrecând, având puteare în lăuntru, ași ținea sațiul întru opreală, nu și-au oprit vistiariul pântecelui celui inpuțit de neînfrânata mâncare și băutura. Ce averea sa pântecelui o-au închinat dezmerdați întru slobozeli, ca porcul în noroiu tăvălindusă zilele și anii săi și-au perdat. Înălțindu-să în gânduri urâte, și în cugete reale, și în vorbă deșartă și încântări curvești. O cum și-au schimbat inima întru orbiciune, ne luând în minte în părtașirea lui Christos, și lepădare de diavolul. O! cum s'au întors dela calea cea dreaptă, și întru întunerecul nebuleniei aflându-să, și somnului lenii pre sine dându-se, în singur Gheenii iadului s'au afundat. O cum și-au perdat lumina bunătăților celor Dumnezeuști, lăcuind întru întunerecul păcatului și umblând pre cale largă și desfătăță, și pre cărarea răutății. Cum au uitat venirea Domnului și Dumnezeului și izbăvitorului nostru și mari și nenumărate facerile lui de bine. Curați făcându-să dein apa botezului lui Dumnezeu și al duhului sfânt și frumoși den mireazma veseliei, dară pentru puține dezmiardăciuni, urăți și scârnavi s'au făcut, și streini de atâta cinste mare, și s'au dat duhului curvirei și al rătăcirii.

(Va urma).

Nr. 8/905-6.

Convocare.

Despărțământul protopopesc Arad, al Reuniunii învățătorilor români dela școalele populare ort.-rom. din protop. aradane I - VII, conform concludului VIII. al conferinței trecute, prin aceasta convoacă conferința I. din anul adm. curent pe Marți 25 Oct. (7 Nov.) a. c., în comuna Mândruloc, la școala condusă de dl Nicolae Cristea.

Programă:

1. La 8 ore a. m., participarea la chemarea Duhului Sfânt.
2. »Tractarea Nrului 2«, prelegere practică ținută de învăț. Nicolae Cristea cu elevii săi.
3. Deschiderea conferinței.
4. Raportul presidiului.
5. »Ioan Amos Comenius« disertație de dl N. Cristea.
6. Esecutarea concluserilor adunării generale.
7. Citirea disertațiilor ce vor mai intra.
8. Propuneri și interpelări.
9. Constatarea prezențelor și solvarea taxelor.
10. Sortirea prelegătorilor pentru conferința proximală.
11. Designarea locului și timpului pentru conferința proximală.
12. Discuțiuni metodice asupra prelegerilor ascultate.

Pecica-română, la 20 Octomvrie 1905.

Iosif Moldovan,
președinte.

Stefan Roja,
secretar.

Latinitatea limbei române

de

Iosif I. Goldiș,

fost profesor gimnazial și Episcop gr.-or. român al Aradului, traducere liberă de: Alexandru Munteanu al lui Vasilie preot gr.-or. român.

(Urmare)

Orihovius¹⁾ un scriitor polon, cu patru ani mai în urmă zice următoarele despre românii Moldoveni: „După natură, moravuri și limbă, aceștia puțin se deosebesc de italieni; sunt bărbați feroci și foarte viteji, și nu există nici un popor, care pentru virtutea și bravura belică — deși posedă un teritoriu foarte puțin — să se hărjonească, îndârjească și războiască, — ori dacă e atacat, să se apere mai deștept, bine și cu mai mulți dușmani megieși, ca ei; . . . și-atât sunt de viteji ei, că deodată și neîntrerupt în unul și același timp, s'au luptat în toate părțile, cu toți dușmanii, și au învins“. etc.

În „L'univers“, p. II., Ubicini zice: Românii atât prin statul lor, cât și prin fizionomia feței, istețime și portul lor național, carele copie fidelă a baso-reliefului columnei lui Traian, ne revoacă în memorie pe vechii, superbii Romani.

(Grands, robustes, beaux de visage, intelligents, les Romains avec leur costume, que l'on dirait empruntés aux bas-reliefs de la colonne Trajanne, rappellent, à la rudesse près de la physionomie les fiers guerriers dont ils descendent).

Contemplând columna lui Traian, în călătoria sa în Italia, Hovanyi²⁾ sub impresia măreției acestei privescătoare, și-a dat expresie sentimentelor sale în chipul următor: „Dacă limba nu le-ar fi tocmai atât de înrudită, singură această columnă i-ar putea lega strâns de Roma, pe Românii din patria noastră!“

1) Annal. 5 ad. annum 1552.

2) Viena, Calea ital. pag. 208, an. 1851.

Hoffmann³⁾ eminentul istoriograf, examinând poporul român din punct de vedere psihologic și fiziologic, ridică valoarea acestuia la apogeu, prin următoarea enunțare: „Aus diesem Gemisch aber, aus welchem das walachische Volk Abstammung hat, entwickeln sich Köpfe, welche klassisch sind, und als Model benutzt werden können; Köpfe die auch im Innern das bergen, was ihr Äusseres andeutet: den schnellen Fassungs-Kraft, offenen Verstand, grossen Scharfsinn verbunden mit Gewandheit des Benehmens, wie mitunter der gemeinsten Walachenzeit, findet man nirgends Das Volk vereint und zur höchsten Civilisation hinauf gebildet, wäre geeignet an die Spitze der geistigen Cultür der Menschheit zu stehen, und um dies voll zu machen, ist auch seine Sprache so wohl klingend und reich, dass sie sich für das gebildete Volk der Erde besonders eignen würde“.

Făbián Gábor, traducătorul operei lui Horatius „de arte poetica“, unul dintre pionierii clasicismului roman latin, și pe care l-am cunoscut personal, în această lucrare a sa (pag. 27 tipogr. Réthy Lipot, Arad 1876) se exprimă astfel:

„După cele ce le-am comunicat pe urma datelor arheologice despre portul vechiu roman, găsim exemplul viu al aceluia în îmbrăcăminte de azi a vâhilor din Bănat, Ardeal și România, care se găsește dela unul până la unul. În aceeași formă și ord, și ca la romanii vechi, în același număr, cum calculăm noi hainele romane“.

(Va urma).

CRONICA.

Hirotonire. Părintele Aurel Raica, a fost hirotonit într-un preot pe parohia Odvoșului din tractul Radnei. --- Felicitările noastre!

Parastas. Sâmbătă în 8/21 l. c. s'a servit parastas pentru fericitul arhiepiscop și mitropolit Miron Romanul, la biserica din suburbiul iosefin din Sibiu. A oficiat I. P. S. Sa dl arhiepiscop și mitropolit Ioan, asistat de P. C. Sa domnul protosințel și director seminarial Dr. Eusebiu R. Roșca, protoprezbiterii Matei Voileanu, Ioan Papiu, Moise Lazar și diaconul Dumitru Câmpănean. Cântările funebrele le-a executat corul clericilor din seminarul Andreian.

Deschiderea expozițiilor naționale din București e definitiv fixată pe ziua de 3 Iunie v. 1906. Comisarul general al expoziției a publicat concurs pentru elaborarea unui afiș al expoziției pentru mai multe medalii (medalia comemorativă, medalia pentru premii, medalia pentru colaboratori și medalia oficială de mențiune), un concurs pentru pictură, concurs de gravură, concurs pentru icoane, concurs de mobile vechi românești și concurs de arhitectură. Afară de aceste concursuri va mai fi premiat un imn jubilar pentru 1800 ani de viață a neamului românesc și de 40 de ani de domnie a Regelui Carol, iar aria imnului jubilar va fi premiată cu un crin de argint. La concurs va mai fi pusă și o scriere în prosă sau versuri cu subiectul: Cântarea neamului românesc, cu ocazia aniversării a 1800 ani. Premeiul va fi de 1000 lei.

3) Beschreibung der Erde, nach ihrer natürlichen Beschaffenheit, ihrer Bewohnern, u. Erzeugnissen. Stuttgart, 1832 t. III. pag. 3074.

Concurs.

Nr. 4825/1905.

Devenind vacant postul de *contabil-ajutător* la Consistorul gr.-or. român din Arad, prin aceasta se escrie concurs pentru îndeplinirea acestui post împreună cu retribuțiune anuală de 1200 cor.

Doritorii a ocupa acest post sunt poftiți să înainteze aici până la 8/21 Noemvrie a. c., recursele lor ajustate cu următoarele documente originale:

1. Atestat de botez.
 2. Atestat de maturitate dela școala comercială.
 3. Atestat despre împlinirea obligământului militar, și
 4. Atestat despre praxă cel puțin de un an.
- Arad, la 14/27 Octomvrie 1905.

Consistorul gr.-or. român din Arad.

—□—

Pentru îndeplinirea parohiei vacante de a III-a clasă **Botfeiu** amăsurat concludului Venerabilului Consistor orădan de sub Nr. 1098/114. B. se escrie concurs cu termen de alegere în **6/19 Noemvrie** a. c.

Emolumentele sunt: pământ arător de 8 jugere pășunat cu pădure 10 jugere, bir dela 50 de case câte $\frac{1}{2}$ măsură cucuruz, ștolele îndatinate și întregirea dotațiunii din vistieria statului, care pentru preotul cu pregătire sub VIII clase e stabilită în 745 cor.

Recurenții au să și înainteze recursele lor adresate comitetului parohial prevăzute cu documentele recerute până la alegere, la subsemnatul în F. Györös p. u. Tenke, având în cutare Duminecă ori sârbătoare a se prezenta la sf. biserică spre a și arată desteritatea în cele rituale.

Comitetul parohial

În conțelegere cu mine: *Petru Serbu* protoprezbiter.

—□—

1—3

În virtutea decisului Ven. Consistor diecezan din Arad Nr. 3688/1905 se escrie concurs la următoarele parohii vacante din protoprezbiteratul Halmagiului cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia oficială „Biserica și Școala“.

I. **Talagiu**, venite parohiale sunt: 1. Birul parohial dela 180 numere de casă 80 măsuri cucuruz în boabe în valoare de 160 cor. 2. Stolele stabilite în sinodul parohial din 3/16 Iulie a. c. cari toate la oltă fac 186 cor. 3. Întregirea dela stat (congrua) conform evaluațiunii alegândului. 4. De locuință va avea a se îngriji alegândul pe spesele sale.

II. **Bănești** cu filia **Cristești** venitele sunt: 1. Birul parohial dela 118 numere 59 măsuri cucuruz în boabe în preț de 118 cor. 2. Stolele îndatinate, cari după calculul mediu a 5 ani din urmă fac 100 cor. 3. Întregire dela stat cu relut de cvartir conform evaluațiunii alegândului.

Ambete parohii fiind de clasa a III-a dela recurenți se poștește să aibă evaluația prescrisă pentru afari parohii fiind însă preferiți cei cu evaluație superioară. Recursele instruite conform §-lui 13 din Statutul Organic și adresate respectivelor comitete paroh. sunt a se trimite la adresa subscrisului până la termenul sus indicat. Recurenți sunt poftiți ca în senzul

§-lui 18 din regulamentul pentru parohii să se prezinte în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică din respectiva parohie, spre a și arată desteritatea în cuvântări și respective în cântări, făcându-se astfel cunoscuți poporului.

Comitetetele parohiale.

În conțelegere cu mine: *Cornel Lazar* protoprezbiter.

—□—

1—3

Întru îndedliuirea parohiei vacante de cl. III-a **Berindia**, se escrie concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala“.

Venitele acestei parohii sunt: 1. usufructul unei $\frac{1}{4}$ de sesiuni pământ estravilan; 2. birul constător din una măsură cucuruz sfârmat dela proprietarii unui $\frac{1}{4}$ de pământ, din $\frac{1}{2}$ măsură cucuruz dela cei cu $\frac{1}{8}$ pământ, ear dela jeleri $\frac{1}{4}$ de măsură de cucuruz; 3. ștolele îndatinate; 4. locuință cu intravitan și supraedificate și 5. întregirea dotațiunii dela stat, după evaluațiunea alegândului preot. Dările le va suporta cel ales.

Recurenții sunt poftiți, ca recursele afljustate cu documentele recerute și adresate comitetului parohial din Berindia, până la termenul indicat să le subștearnă oficiului protoprezbiterat gr. ort. rom. din Buteni (Butyin Arad megye), ear în vre-o Duminecă, ori sârbătoare, să se prezenteze, în sf. biserică, pentru a și arată desteritatea în cele rituale.

Comitetul parohial

În conțelegere cu: *Ioan Georgia* protoprezbiter gr. ort.

—□—

2—3

În virtutea decisului Venerabilului Consistor din Oradea-mare de sub Nr. 1097/113 B. 1905.; pentru îndeplinirea postului de paroh vacant din comuna **Agris** se publică concurs cu termen de alegere în **6/19 Noemvre** a. c.

Dotațiunea constă din: 5. jugere pământ arător cu competența de pășunat, dela 45 case câte $\frac{1}{2}$ măsură cucuruz ștolele îndatinate și întregirea dotațiunii din vistieria statului la preotul cu pregătire sub VIII clase 728 cor. 9 fil. la an.

Reflectanții la aceasta parohie de a III-a clasă sunt poftiți, ca suplicele lor adresate comitetului parohial până în ziua alegerii să-le trimită la subscrisul în F. Györös p. u. Tenke, având a-se prezenta la sf. biserică de acolo pentru a cântă, ori celebra și predica.

Comitetul parohial

În conțelegere cu mine: *Petru Serbu* protoprezbiter

—□—

2—3

Pentru parohia organizată și împreună din **Verzari de jos și Verzari de sus**, conform concludului Ven. Consistor din Oradea-mare de sub Nr. 315/900 se escrie concurs cu termen de alegere pe 26 Octomvre v. a. c.

Dotațiunea e următoarea: 1. Dela Verzari de jos a) bir preoțesc câte 2 coroane dela familie, Nr. caselor 80. b) stolele îndatinate, c) locuință liberă cu grădină prețuită la 60 coroane. 2. Dela Verzari de sus a) bir dela tontă casa câte 2 cor. Nrul. caselor 66. b) pământ parohial cu venit de 60 cor. c) stolele usuate și staverite de sinodul parohial. Pe lângă acestea eventual ajutor dela stat.

Recurenții vor avea în termenul prescris a și trimite petițiile adresate comitetului la subscrisul conform Regulamentului.

Bei. ș. la 25 Septemvre 1905.

În conțelegere cu com. par. *Vasile Pupp* prot. Vascăului

—□—

3—3

În urma dispozițiunilor Ven. Consistor diecezan Nr. 2860/1905 pentru îndeplinirea parohiei vacante din **Leasa** prezviteratul Halmajului, se escrie con-

curs cu termen de **30 de zile** după prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala“.

Parohia e încopciată cu următoarele emolumente: 1. Birul parohial 40 măsuri de cucuruz în boambe prețuit în 80 cor. 2. Venitele stolare uzuale, cari după calculul mediu de 5 ani din urmă fac 66 cor. 3. Intregirea dela stat conform evaluației alegândului, la 400 respective 800 cor

Dela recurenți se poștește evaluațiunea preșcrisă pentru parohii de clasa III, fiind preferiți cei cu evaluație superioară; vor avea să-și prezinte recursurile instruite conform §-lui 13 din Statutul-Organic și adresate comitetului parohial din Leasa, pe calea oficiului pprezvitral din Hălmagiu (Nagyhalmagy) să le susțearnă până la termenul susindicat.

Recurenții sunt poștiți, ca în sensul §-ului 18 din „Regulamentul pentru parohii“ să se prezinte în sf. biserică din Leasa în vre-o Duminecă ori sârbătoare spre a servi și resp. a cuvânta și căuta făcându-se cunoscuți poporului.

Din ședința comitetului parohial din Leasa ținută la 16/29 Sept. 1905.

Ioan Sirban,
preot-preș. com. par.

Petru Luciu
not. adhoc al com.

În conțelegere cu mine: *Cornel Lazar* pprezviter.

—□—

3—3

Se publică pentru parohia **Ds. Gurbești** cu filia **Goila** vacantă cu termen de alegere pe **30 Oct. (12 Noem.)** pe lângă beneficiile următoare:

1. Cassa parohială cu supra edificatele ce se poțesc pământ parohial de 9 cubule.

2. Dela toată cassa una măsură de cucuruz casele sunt 105 ca bir preoțesc, stolele usuate dela funțiunile preoțesti.

3. Intregirea dela stat 284 cor. 70 fil. Parohia fiind de a III-a clasă doritori de a recurge la aceasta sunt avizați a-și trimitte petițiile la adresa comitetului parohial, subscrisului protoprezbiter până la 29 Oct., eară până la ziua alegeri a se presenta în sf. biserică pentru a se arăta poporului.

Dat, în ședința comitetului parohial din Ds. Gurbești ținută la 21 Sept. v. 1905.

Comitetul parohial

În conțelegere cu: *Eliu Moga* protoprezb. Beiușului

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea parohiei vacante **Borșea** protoprezbiteratul Peșteș, se escrie concurs cu termen de alegere pe **30 Oct. v. (12 Noev. n.)** 1905.

1. Cassa parohială cu intravilan 30 cor. 2. 15 jugere pământ parte arător parte fânaț 150 cor. 3. Bir dela 90 Nre câte una măsură cucuruz sfârmat à 2 cor. 40 fil. 216 cor. 4. Stolele usuate calculate după calculul mediu 60 cor. 5. Congrua după evaluațiunea aleșului.

Doritorii de a ocupa aceasta parohie să-și trimită recursurile ajustate conform Regulamentului pentru parohie adresate comitetului parohial din Borșea oficiului pprezbiteral în Brateca până la 27 Oct. v., iar dâșșii să se prezinte în sf. biserică din Borșea pentru a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Comitetul parohial

În conțelegere cu mine: *Ștefan Domocoș* adm. pprezb

—□—

3 3

Pentru îndeplinirea postului inv. din **Cacuciul românesc** pprezb. Peșteș, se escrie concurs cu termen de alegere pe **26 Oct. v. (8 Noev. n.)** 1905

Beneficiile acestui post sunt: 1. Locunța corespunzătoare și grădină $\frac{1}{4}$ juger. 2. Salar repartițiat 160 cor. 3. Bir cantoral 40 măsuri cucuruz sfârmat 100 coroane. 4. Stolele cantorale 30 cor. 5. Intregirea salarului dela stat 510 cor. 6. 10 m. lemne din care are să se încălzească și sala de învățământ.

Recurenții vor avea să-și înainteze recursurile ajustate cu documentele de lipsă și adresate comitetului parohial din Cacuciul românesc, oficiului ppreb. în Brateca până la 23 Oct. v. 1905 iar dâșșii să se prezinte la sf. biserică din loc pentru a-și arăta desteritatea în tipic și în cântarea bisericească.

Comitetul parohial

În conțelegere cu mine: *Ștefan Domocoș* adm. pprezb.

—□—

3 3

In depozitul

tipografiei diecezane gr.-or. române din Arad str. Révay Nr. 10, se află următoarele cărți:

Convorbiri între un cercător și un incredințat, asupra ortodoxiei bisericii orientale, de Filaret mitropolitul Mosevei — prețul 1 cor.

„**Abc**“, carte de cetire pentru elevii clasei I de I. Moldovan, N. Ștefu, N. Boșcaiu, I. Groșorean, și P. Vancu, învățatori, Ediția IV-a 40 fil.

Carte de cetire, pentru elevii cl. a II-a de: Iuliu Groșoreanu I. Moldovan N. Boșcaiu, N. Ștefu, P. Vancu învățatori, Ediția a II-a 40 fil.

Istorieoare biblice II carte de religione pentru școalele popor. aprobată de Ven. Conzistorii gr.-or rom. din Arad, Caransebeș și Oradea-mare, Ediția III-a de Dr. P. Barbu — 30 fil.

Istorieoare bisericești III carte de religione pentru școalele populare Aprobata de Ven. Conzistorii gr.-or rom. din Arad, Caransebeș și Oradea-mare. Ediția III de Dr. P. Barbu — 30 fil.

Catehism IV-a carte de religione pentru școalele populare, aprobată de Ven. Conzistorii din Arad, Caransebeș și Oradea-mare, Ediția V-a de Dr. P. Barbu 40 fil.

Limba maghiară manual pentru elevii școalelor populare rom. partea I de Iuliu Groșorean, I. Moldovan, — 50 fil.

Limba maghiară, cartea a II-a pentru clasele superioare ale școalei populare de I. Groșorean și I. Moldovan — 50 fil.

Curs practic de Istoria literaturii române pentru școalele populare de I. Stanca inv. — 40 fil.

Exerciții intuitive în limba română și maghiară elaborat pe baza noului plan de învățământ de Ioan Vancu. Aprobata de Ven. Conzistor din Arad 50 fil.

Tâlcuiata Evangheliilor de fericitul Loga cu litere cirile nelegată 2 cor., legată 3 cor.

Din liturgica bisericii ortodoxe române pentru școalele medii și populare — 60 fil.

Geografia comitatului Arad pentru cl. III-a școalelor populare, scrisă de Damaschin Medrea. Manual aprobat de Ven. Conzistor din Arad și ilustrat cu mai multe figuri și hărți geografice — 70 fil.

Conspect săptăminal al materialului de învățământ propus în școala română poporală de Ioan Vancu inv. — 3 cor.

Colinzi și cîntece populare culese de: T. Daul inv. 50 fileri.

Rugăciunile școlărilor și Cântece bisericesti pentru școlarii și școlărițele dela școlălele populare române gr.-or. alese și întocmite de un prețin al școlărilor. Ediția a III-a legat frumos — 40 fil.

Dumnezeestile Liturgii ale sfinților Ierarhii: Ioan gură-de-aur, Vasilie cel Mare și Grigorie teologul, împreună cu rânduiala chemării Duhului sfânt. Legat în pele roșie — 10 cor.

Molitvelnic cu litere cirile à 7 și 8 cor.

Un Memoriu al lui Moise Nicoară (monografie istorică) de S. Secula profesor — 1 cor.

Regulament pentru parohii în provincia mitropolităna a bisericeii ort. rom. din Ungaria și Transilvania — 20 fil.

Statutul Organic al bisericeii gr.-or rom. din Ungaria și Transilvania cu un Supliment — 50 fil.

Cercetarea istorică bisericească despre Damian Mitropolitul Moldovei 1435—145 de George Aramă profesor la Seminarul Veniamin din Iași — 50 fil.

Acaftistul preasfintei Născătoare de D-zeu și alte rugăciuni, prețul legat 1 cor. 70 fil. În pele roșie legat 3 cor. 20 fil.

Manual de cîntări bisericești sau **Octoichul mic** care cuprinde Rânduiala Vecerniei, Utreniei și a Liturgiei, cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polifeul, Pripelele, Catavasiile, Irmo. sele, Sfetilnele și altele — 1 cor. 60 fil.

Ciaslov (Orologion) tipărit cu litere străbune, cu binecuvântarea I. P. S. Sale Domnului Ioan Mețianu Arhiepiscop al bisericeii ort. rom. din Transilvania și Mitropolit al Românilor gr.-or din Ungaria și Transilvania. Prețul 2 cor. 40 fil.

Legea despre „pensionarea învățătorilor“ tradusă și explicată de Blașiu Codreanu inv. — 2 cor.

Lecțiuni din Gramatica limbii române, pentru școlălele populare de Ioan Ilica inv. — 50 fil.

Stujba sfințirei bisericeii după două manuscrise din anii 1674 și 1757. Cu o prefață de V. Mangra 1 coroană.

Curs practic despre cultivarea pomilor și a frăgarilor lucrat după a lui Paul Gönczi, pentru învățători și privați de Ioan Pop Reteganul inv. — 60 fil.

Etiheta, studiu social de: I. I. Ardelean paroh — 1 cor. 20 fil.

Fabulele lui D. Cihindeal de Ioan Russu, paroh — prețul 2 cor.

Compediu de Geografia Universală pentru școlălele medii și preparandiale de T. Ceontea profesor, Ediția II-a cu figuri originale intercalate în text — 3 coroane

Aritmetica generală și specială, manual didactic elaborat în usul preparanzilor (școlălele comerciale și medii, cum și a tuturor privaților) de Teodor Ceontea profesor. — 3 cor.

Florile inimii. Poezii de Isaia B. Bosco 1 cor 60 fil

Senegin contra tusei, răgușelei, durerii, de pept, ofticeii, tusei măgărești, catarului astmei, greutății de respirat, lungoarei și tusei seci. **Vindecă sigur și repede**. Prețul **1 cor. 20 fil. și 2 cor.**

Capsic unsoare. Contra durerii de oase, podagrei, reumatismului, răcelelor, durerilor de cap, dinți și nervi, precum și scrintiturilor. Cele mai îmbătrânite boale le vindecă. Prețul **1 cor. 20 fil. și 2 cor.**

Centarin. Contra morburilor de stomac, precum lipsa de apetit, mistuirea rea, catarul și aprinderea de stomac, greața și vomarea, sgărciurile cele mai grele. Leac sigur. Folosește și la curățirea sângelui. Prețul **1 cor. 20 fil. și 2 cor.**

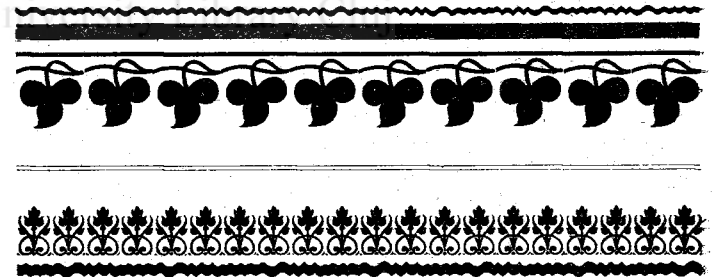
Kaljodsarsaparil. Mijloc escelent pentru curățirea sângelui la morburi secrete **1 sticlă 2 cor.**

Laxbonbons. Închiderea scaunului e cauza diferitelor morburi, precum palpitarea de inimă, amețeli, dureri de cap și altele. Deci cine suferă de încheierea scaunului numai decât să comandeze **Laxbonbons** zaharele purgative, plăcute și dulci la luat. Prețul **1 cor.**

Chimicale, drogoue, legături și bandagerie chirurgice. Instrucție pentru prepararea diferitelor vinarsuri, liqueruri, rom și altele. Tee russice, parfumuri, săpunuri, crem escelent pentru față de mâni. Articole cosmetice, oleu pentru păr. Esență pentru picatul și întărirea părului. Apa de gură și dinți precum și praf. Orice fel de articol din bransă. Toate foarte ieftine. Faceți întrebare și Vă veți convinge 6—10

Cornel Demeter

apotecar în Szászváros, iskola-utca 46.

Cancelaria arhitectului român

Ioan Niga

ARAD, Strada József főherceg-út Nr. 1.

(lângă „Victoria“).

Pregătește planuri și specificări de spese pentru edificii publice și private, primește lucrări în sfera arhitecturii mai înalte, cenzurări, colaudări. Ca specialist în ritul nostru oriental edifică și restaurează biserici în mod artistic, din care cauză îl recomandăm înosebi dlor parohi. Trimite planuri, schițe, specificări și servește în lucrări arhitectonice cu deslușiri gratuit.

